Ministerstwo
Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.32.2024
Warszawa, 19 marca 2024 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie senatora Wadima Tyszkiewicza złożone do Ministra Sprawiedliwości podczas 5. posiedzenia Senatu RP dotyczące tematyki odszkodowań z tytułu likwidacji szkód komunikacyjnych i przedłożonych pytań w tym zakresie, poniżej przedstawiam następujące informacje.

Ad. 1.
Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadzi obecnie prac w zakresie likwidacji szkód komunikacyjnych lub pojazdów zastępczych. Ponadto uprzejmie informuję, że prace dotyczące pojazdów zastępczych były prowadzone w Ministerstwie Sprawiedliwości w zakresie problematyki odszkodowań w odniesieniu do kosztów najmu pojazdów zastępczych w związku z OC samochodów. W grudniu 2020 r. podjęto decyzję o zawieszeniu dalszych prac analityczno-koncepcyjnych wobec nieznanego wpływu proponowanych rozwiązań na liczbę spraw sądowych dotyczących odszkodowań z ewentualnym ich podjęciem po zdiagnozowaniu wpływu wdrożonych równolegle innych rozwiązań, w szczególności w zakresie przekazania spraw o odszkodowanie dochodzone przez przedsiębiorcę w wyniku cesji roszczeń przez konsumenta do sądów cywilnych w miejsce sądów gospodarczych. W związku z powyższym prowadzone prace analityczno-koncepcyjne w zakresie odszkodowań za szkody komunikacyjne zostały zakończone w 2021 r.

Ad. 2.
Minister Sprawiedliwości nie posiada statystyk dotyczących średniego czasu oczekiwania na opinię biegłego z dziedziny motoryzacji w sądach rejonowych ani ile zostało zleconych takich opinii w latach 2020-2022.

Ad. 3.
Kwestia oceny ewentualnej potrzeby przeprowadzenia rekontroli Najwyższej Izby Kontroli w obszarze ochrony konsumentów na rynku ubezpieczeniowym pozostaje poza zakresem właściwości Ministra Sprawiedliwości.

+48 22 52 12 888
kontakt@ms.gov.pl
www.gov.pl/sprawiedliwosc

Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa P-33

Ad. 4.
W odpowiedzi na pytanie, czy poszkodowany zyska, a jeśli tak, to kiedy, status konsumenta podlegającego ochronie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, uprzejmie wskazuję, że prace nad realizacją postulatu usunięcia luki prawnej dostrzeżonej przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 09 września 2015 r. (sygn. akt III SZP 2/15) w zakresie objęcia ochroną konsumencką poszkodowanych (osób fizycznych), którzy nie są konsumentami dochodzących roszczeń od zakładów ubezpieczeń na podstawie umowy ubezpieczenia obowiązkowego OC były prowadzone w Ministerstwie Sprawiedliwości w sprawie DLPC-I.410.15.2020 obejmującej projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny i niektórych innych ustaw, wprowadzający do polskiego systemu prawnego instytucję pełnomocnictwa opiekuńczego (poprzednio numer - UD395). Jednocześnie prace nad regulacjami dotyczącymi m.in. zmian w zakresie formy oświadczeń składanych ubezpieczycielowi oraz zrównujące sytuację prawną uprawnionego do odszkodowania z sytuacją prawną konsumenta (art. 805 i 815 k.c.) przekazano do dalszego procedowania przy sprawie DPG-I.413.1.2022.

Skutkiem wyłączenia ww. regulacji z pierwotnej wersji projektu była konieczność dokonania ponownego wpisu projektu w wyodrębnionym zakresie. Wniosek o wpisanie nowego projektu do wykazu prac legislacyjnych został skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w dniu 27 grudnia 2022 r. i nie uzyskał wpisu do tego wykazu.

Ad. 5.
Do Ministerstwa Sprawiedliwości nie były zgłaszane sygnały o skargach od poszkodowanych w kolizjach drogowych, którzy nie mogą odzyskać należnego odszkodowania z zagranicznej ubezpieczalni nieposiadającej stałego przedstawiciela w Polsce.

Ad. 6.
Odnosząc się do podniesionego zagadnienia, że poszkodowani oraz ich reprezentanci, którzy zgłaszają istotne problemy przy sporach o kwoty niższe niż od 1 500 zł, a realnie na rynku sprawami z tytułu szkód komunikacyjnych zajmują się wyspecjalizowane kancelarie, którym nie opłaca się ich obsługiwać, uprzejmie informuję, że Ministerstwo Sprawiedliwości w zakresie swojej właściwości nie prowadzi prac oraz analiz w odniesieniu do tego zagadnienia i nie posiada danych w tym zakresie.

Natomiast problem wskazany w pytaniu Pana senatora dostrzega także Rzecznik Finansowy, który m.in. świadczy pomoc w tym zakresie. Interwencje Rzecznika, podjęte w związku z nieuwzględnieniem roszczeń klienta przez podmiot rynku finansowego doprowadziły w 2023 r. do dobrowolnej zmiany – w całości lub w części stanowiska podmiotu rynku finansowego na korzyść klienta w niemal 27% zakończonych spraw (w zakresie spraw ubezpieczeniowo – emerytalnych).

Wskazać również należy, że Rzecznik Finansowy współpracuje na coraz szerszą skalę z rzecznikami konsumentów (przekazują oni do Biura Rzecznika Finansowego szereg spraw spornych z obszaru ubezpieczeń komunikacyjnych), co w znaczący sposób wpływa na jeszcze szerszą pomoc klientom podmiotów rynku finansowego.

Ad. 7.
W Ministerstwie Sprawiedliwości były prowadzone prace dotyczące wprowadzenia instytucji zadośćuczynień ryczałtowych i nałożenia na ubezpieczycieli obowiązku ponoszenia odsetek maksymalnych w przypadku zwłoki z zapłatą świadczenia (w sprawie DLPC-I.413.5.2021). Powyższe prace zostały zakończone z dniem 21 października 2021 r. na podstawie zarządzenia Pani Minister Katarzyny Frydrych. Na obecną chwilę nie zostały podjęte decyzje kierunkowe o ewentualnym wznowieniu prac w powyższym zakresie. Na marginesie uprzejmie wskazuję, że do Ministerstwa Finansów – zgodnie z właściwością resortową – była kierowana interpelacja poselska nr 2010 z dnia 4 lutego 2020 r. m. in. w przedmiocie rozważenia wprowadzenia do ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych regulacji zobowiązującej ubezpieczyciela do wypłaty odsetek w przypadku opóźnienia w wypłacie odszkodowania za szkodę komunikacyjną. Z odpowiedzi na ww. interpelację wynika, że na chwilę udzielenia odpowiedzi, nie stwierdzono potrzeby inicjowania zmian w przepisach ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych w zakresie objętym interpelacją – https://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/interpelacja.xsp?typ=INT&nr=2010.

Ad. 8.
W Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone były prace analityczne dotyczące uregulowania działalności tzw. Kancelarii odszkodowawczych w 2022 r. Wystąpiono do Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości o sporządzenie opracowania dotyczącego aktualnego orzecznictwa sądów polskich w przedmiocie wysokości zasądzanego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, a także analizy dotyczącej funkcjonowania i statusu prawnego tzw. zryczałtowanych tabel zadośćuczynienia w systemach prawnych innych państw Unii Europejskiej. Do chwili obecnej nie wpłynęła opinia IWS w tej sprawie.

Projekt ustawy o świadczeniu usług w zakresie dochodzenia roszczeń o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę wynikającą z czynu niedozwolonego (wraz z wstępną wersją Oceny Skutków Regulacji) został w dniu 14 października 2022 r. przekazany do rozpatrzenia przez Zespół ds. Programowania Prac Rządu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (projekt rządowy zgłoszony podczas IX Kadencji). Projekt jednak nie uzyskał wpisu do wykazu praz legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

Ad. 9.
W odniesieniu do postulatu, jaki został przedstawiony na posiedzeniu Parlamentarnego Zespołu ds. Ubezpieczeń i Odszkodowań, aby praca likwidatora szkód komunikacyjnych wymagała licencji i egzaminu KNF, podobnie jak ma to miejsce w przypadku agenta ubezpieczeniowego, który w równym stopniu decyduje o sprawach majątkowych obywateli, uprzejmie wskazuję, że powyższe zagadnienie znajduje się poza zakresem właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości.

Natomiast z informacji uzyskanych od Rzecznika Finansowego wynika, że Rzecznik w odniesieniu do wymogów kwalifikacyjnych likwidatorów, a raczej rzeczoznawców samochodowych w przeszłości formułował postulaty legislacyjne (w Biurze Rzecznika został przygotowany kompleksowy projekt uregulowania udziału niezależnego rzeczoznawcy samochodowego w procesie likwidacji szkód komunikacyjnych wraz z uzasadnieniem) mające na celu systemową zmianę systemu wyceny szkód

komunikacyjnych za pośrednictwem niezależnych, obiektywnych rzeczoznawców, którzy gwarantowaliby obiektywizm i rzetelność w przygotowywanych wycenach.

Ad. 10.
Ministerstwo Sprawiedliwości nie prowadzi – w zakresie swojej właściwości – prac dotyczących problematyki sztucznego kreowania przez towarzystwa ubezpieczeniowe stawek najmu pojazdów zastępczych, które potem są wskazywane poszkodowanym z OC jako nieprzekraczalne.

Jednakże z informacji uzyskanych od Rzecznika Finansowego wynika, że prowadzi on analizy na podstawie zgłaszanych przez poszkodowanych problemów. Z analiz tych wynika, że roszczenia o wypłatę odszkodowania za wydatki poniesione na najem pojazdu zastępczego nadal stanowią przedmiot sporów pomiędzy zakładami ubezpieczeń, a poszkodowanymi. Zauważyć natomiast należy, że obecnie większość problemów poszkodowanych dotyczy raczej wysokości odszkodowania przyznanego, niż odmowy uznania co do zasady uprawnienia do refundacji kosztów pojazdu zastępczego.

Zasadnicze znaczenie dla uregulowania sytuacji poszkodowanych w zakresie roszczeń refundacji wydatków poniesionych na najem pojazdu zastępczego miała uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 roku (sygn. akt III CZP 05/11) wydana w wyniku wniosku złożonego przez poprzednika prawnego Rzecznika Finansowego – Rzecznika Ubezpieczonych. Doniosłość wspomnianego orzeczenia wynika z faktu, że pozwoliło ono na unormowanie praktyk zakładów ubezpieczeń w zakresie likwidacji szkód, jak również na ujednolicenie rozbieżnego orzecznictwa sądów powszechnych.

Poza orzecznictwem sądów na praktykę likwidacji szkód przez zakłady ubezpieczeń mają wpływ także zalecenia i rekomendacje Komisji Nadzoru Ubezpieczeniowego (KNF). W 2022 roku KNF wydała *Rekomendacje dotyczące likwidacji szkód z ubezpieczeń komunikacyjnych* (dalej jako *„Rekomendacje KNF”*), stanowiący w dużej części odzwierciedlenie zasad wynikających z dotychczasowego orzecznictwa oraz będący niejako wzorcem postępowania dla zakładów ubezpieczeń.

Do kwestii odszkodowania z tytułu najmu pojazdu zastępczego odnosi się w szczególności Rekomendacja nr 21 oraz jej kolejne podpunkty. I tak wskazać należy, że zgodnie z rekomendacją KNF nr 21.5. zakład ubezpieczeń niezwłocznie po zgłoszeniu roszczenia powinien poinformować o zasadach uznawania kosztów najmu pojazdu zastępczego, w szczególności dotyczących rodzaju/klasy wynajętego pojazdu, przy czym z informacji takiej powinno jasno wynikać, że uprawniony może wynająć pojazd zastępczy o zasadniczo podobnej klasie, na czas naprawy uszkodzonego pojazdu lub na czas niezbędny do zakupu innego pojazdu, według cen obowiązujących na danym rynku lokalnym. Przy dokonywaniu oceny celowości roszczenia o zwrot kosztów najmu pojazdu zastępczego zakład ubezpieczeń powinien wziąć pod uwagę również te okoliczności stanu faktycznego, które wskazują, kiedy najem pojazdu zastępczego jest zbędny. Zatem poszkodowany przed podjęciem decyzji o skorzystaniu z oferty usługodawcy niewskazanego przez ubezpieczyciela powinien mieć przedstawione informacje w przedmiocie usługi proponowanej przez zakład ubezpieczeń.

Należy także zauważyć, że zgodnie z rekomendacją KNF 21.8 zwrotowi podlega nie tylko celowy i ekonomicznie uzasadniony koszt najmu, który został faktycznie poniesiony przez uprawnionego, ale również celowy i ekonomicznie uzasadniony koszt najmu nieponiesiony, lecz wynikający z zaciągniętego przez uprawnionego zobowiązania.

Ad. 11.
Wskazane w oświadczeniu postępowania sądowe w sprawach o symbolach: 640pz, 640wk, 640um, 014pz, 014wk, 047 oraz 325 zostały ujęte w załączonych plikach:

– ewidencji spraw cywilnych dotyczących odszkodowań komunikacyjnych,
– ewidencji spraw gospodarczych dotyczących odszkodowań komunikacyjnych.

W tym miejscu wskazać należy, że głównym źródłem informacji na temat działalności sądownictwa powszechnego są sprawozdania statystyczne wypełniane przez pracowników sądów powszechnych w cyklach półrocznych i rocznych w sposób narastający, kumulatywnie przez system informatyczny dedykowany dla potrzeb sprawozdawczości statystycznej. Informacje przedstawione w ww. zestawieniach pozyskiwane są za pośrednictwem formularzy MS-S1 w sprawach cywilnych oraz MS-S19 w sprawach gospodarczych.

Jak wyżej wskazano, sprawozdania statystyczne wypełniane są w sposób narastający, kumulatywnie za ściśle określone okresy sprawozdawcze mieszczące się w następujących przedziałach czasowych, tj.:

– I kwartał (od 1 stycznia do 31 marca danego roku),
– I półrocze (od 1 stycznia do 30 czerwca danego roku),
– III kwartały (od 1 stycznia do 31 października danego roku),
– rok (od 1 stycznia do 31 grudnia danego roku).

Mając powyższe na względzie podkreślić należy, że w ramach sprawozdawczości statystycznej Ministerstwo Sprawiedliwości nie gromadzi danych statystycznych według stanu na dowolnie wybrany dzień, miesiąc lub kwartał, a jedynie w ww. okresach.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/

Załączniki:
1. Ewidencja spraw cywilnych dot. odszkodowań komunikacyjnych;
2. Ewidencja ewidencji spraw gospodarczych dot. odszkodowań komunikacyjnych.